

Papa Inocent IV. je **29. ožujka 1248.** dopustio senjskome biskupu Filipu uporabu liturgijskih knjiga pisanih glagoljicom na narodnom jeziku u senjskoj katedrali i na širem hrvatskom području.

Riječ je o pismu pape Inocenta IV. senjskom biskupu Filipu, od 29. ožujka 1248., koji ga je molio za dopuštenje liturgijske uporabe glagoljice i crkvenoslavenskog jezika, kojim se već služio kler u Slavoniji. U tome pismu Papa dopušta senjskomu biskupu uporabu glagoljice i staroslavenskoga jezika u Slavoniji, tj. na području Hrvatske, Dalmacije i Bosne, gdje god postoji običaj glagoljanja. "Slavonija" je, naime, upotrijebljena kao širi pojam za krajeve gdje se govorilo slavenski. U ondašnjim pismima je tim nazivom bila obuhvaćena Hrvatska, Dalmacija i Bosna. Do tada je staroslavenski jezik i glagoljicu koristilo samo seosko svećenstvo te monaštvo u samostanima, jer se s vremenom proširio latinski jezik, a ovi svećenici glagoljaši često su zbog crkvenoslavenskog jezika imali probleme. Zahvaljujući biskupu Filipu, glagoljica nakon dugo vremena ponovno ulazi u katedralu, a crkvenoslavenski se jezik upotrebljava na svečanim misama. Tim je događajem ujedno postavljen i temeljni kamen za uzlazno razdoblje glagoljske kulture 14. i 15. Stoljeća.

Posebno je zanimljivo da cvjetanjem glagoljaštva u Dalmaciji ovim dobrenjem dolazi i do cvjetanja glagoljaštva u Bosni odnosno Crkvi Bosanskoj. Sve bogoslužbene knjige naručuju se iz dalmatinskih glagoljaških samostana. Ali ovo će donijeti i napredak glagoljice koja se postupno modernizira u kurzivni tip te nastaje „arvatska ćirilica“ ili „narodno pismo“ koje kasniji znanstvenici nazivaju „bosanicom“ (na području Bosne) ili „poljičicom“ (na području Dalmacije).

Sl. 13: Papa Inocent IV. (1243-1254.).

Pismo pape Inocenta IV
senjskom biskupu Filipu
(1248)

»(Venerabili fratri) Episcopo Sceniensi (etc.). Porrecta nobis tua petitio continebat quod in Sclavonia est littera specialis, quam illius terre clerici se habere a beato Jeronimo asserentes, eam observant in divinis officiis celebrandis. Unde ut illis efficiaris conformis, et in terre consuetudinem in qua consistis episcopus immiteris, celebrandi divinia secundum dictam litteram a nobis suppliciter licentiam postulasti. Nos igitur, attendentes quod sermo rei et non est res sermoni subiecta, licentiam tibi in illis dumtaxat partibus ubi de consuetudine observantur premissa, dummodo sententia ex ipsius varietate littere non ledatur, auctoritate presentium concedimus postulatam. Nulli ergo etc. Nostre concessionis etc. Datum Lugduni IV Kalendas Aprilis (Pontificatus Nostri) anno quinto« (Archivio Segreto Vaticano, Reg. vat, br. 21, f. 522rv

prijevod:

»Predana nam tvoja molba sadržavala je da u Slavoniji postoji posebno pismo kojim se kler te zemlje, tvrdeći da ga ima od sv. Jeronima, služi u slavljenju bogoslužja. Zbog toga da bi se s njime poistovjetio i prilagodio se običaju zemlje u kojoj si biskup, ponizno si od nas zatražio dopuštenje da možeš bogoslužje slaviti prema rečenom pismu. Mi, dakle, imajući na umu da je govor podložan stvari, a ne stvar govoru, podjeljujemo ti ovim pismom zatraženo dopuštenje, i to u onim krajevima gdje već postoji spomenuti običaj, s time da se različitošću pisma ne povrijedi smisao. Dano u Lyonu 29. ožujka 1248. pete godine (našeg pontifikata)«.

